

Narcís Comadira

Fórmules magistrals

Empíries

Cuina literària de qualitat

EL LECTOR DESPISTAT que es trobi amb un títol com el d'aquest llibre pot pensar que es tracta d'un volum de fórmules mèdiques, o d'un tractat per a l'ús dels farmacèutics. El seu autor, el poeta pintor Narcís Comadira, ja explica en la primera de les fórmules que s'ocupa de les coses del menjar. I així és. Comadira elabora unes fórmules magistrals que són un receptari de cuina fonamental i al mateix temps un model d'escriptura ben cuinada.

En el seu origen les fórmules magistrals de Comadira havien aparegut en forma d'articles, setmana rere setmana, al suplement «Quadem» del diari *El País*. L'estructura de cadascuna de les fórmules es manté constant al llarg dels vuitanta-tres capítols del llibre: records d'infantesa, records de viatges, la

recepta culinària, referències culturals (històriques, literàries, artístiques) i unes gotes de poesia. Cada capítol és il·lustrat amb un dibuix del mateix Comadira.

Hi ha plats per a tots els gustos, des del platillo de Divendres Sant al rostit de Festa Major amb pilotilles, des de l'escalivada al codonyat. Hi ha referències literàries per a tots els paladars, des de Pla a Maragall, des de Ronsard a Leopardi. Hi ha referents geografioculinaris per satisfer els més exigents, des del París de Le Rubis a la Barcelona del Leopoldo, des del Bagutta de Milà al Motel Empordà de Figueres. Hi ha records i vivències per a totes les èpoques de l'any, des dels estius recents a Mallorca als aniversaris de la infantesa, des dels pastorets de Nadal als somnis de primavera. La

tria de Comadira és acurada i extensa i els puc ben assegurat que l'execució de les receptes ofereix uns resultats exquisits.

A l'última fórmula l'escriptor cuiner ens revela la recepta primigènica, el cànon que li ha permès de cuinar magistralment les menges de la millor literatura en forma de receptes culinàries. Tota una lliçó de cuina literària, breu, ordenada, retallada i polida, que en el fons no difereix gaire de la dels clàssics, encara que en la forma sí.

Si assagen les fórmules de Comadira i segueixen fil per randa el model que els proposa, no dubtin que amb els ingredients adequats la fórmula els sortirà magistral.

Mariàngela Vilallonga

COMADIRA, Narcís.
Fórmules magistrals.
Empíries-El País Aguilar,
Barcelona 1997, 272 pàgines.

Tot el romànic gironí

L'ESTUDI DEL ROMÀNIC CATALÀ ha fet un pas de gegant amb la culminació d'aquesta magna obra de més de 12.000 planes impreses, que va començar a veure la llum l'any 1984, i en la qual han participat més de 600 autors, 500 fotògrafs, dibuixants i informadors cartogràfics, tal com queda reflectit en un dels utilíssims índexs d'aquest darrer i definitiu volum, en el qual a més Jordi de Bolòs i Masclans sintetitza l'estat actual de l'arquitectura civil i militar i l'arqueologia, tema que ha estudiat molt a fons.

Dirigida i coordinada en la part d'història per Antoni Pladevall i Font, l'obra ha assolit amb èxit l'objectiu de l'exhaustivitat que s'havia proposat, amb abundants documents, genealogies i mapes, si bé això n'ha dificultat la

redacció i publicació final, que s'ha vist incrementada en tres volums i en vuit anys més dels previstos inicialment.

Pel que fa a les comarques gironines s'han fet estudis monogràfics d'uns 570 edificis religiosos, 160 edificis militars, 60 restes arqueològiques, 30 restes funeràries, 70 ferramentes i objectes de ferro, 55 tipus de monedes, 40 lipsanoteques, 30 talles, 30 teixits, 25 manuscrits il·luminats, i una dotzena de conjunts murals, de frontals i laterals d'altar i d'arquetes, que ens donen per primera vegada una imatge global del romànic.

Analitzats per comarques i museus, i en un context històric i artístic català i europeu, sobresurten tant pel nombre de temples (140 i 111) com per les restaura-

cions i noves troballes (13 i 10 resp.) l'Alt Empordà i la Garrotxa, amb el monestir de Sant Pere de Roda —que segueixen entestats a dir-ne de Rodes— i el conjunt monumental de Besalú com a centres més destacats, si bé al Ripollès, que té 76 temples i és conegut per l'escriptori de Ripoll, s'hi han fet 11 noves troballes i restauracions de gran interès. Finalment el Museu d'Art de Girona té una sèrie de 10 marededús i 35 lipsanoteques, i el Tresor de la Catedral el famós Tapís de la Creació, el Beatus de Torí i 7 arquetes.

Joan Fort i Olivella

Catalunya Romànica. XXVII.
Visió de síntesi. Restauracions i noves troballes. Bibliografia. Índexs generals.
Enciclopèdia Catalana.
Barcelona, 1998. 391 pàg. il·l.